

THE ROLE OF REAL LIFE IN THE FORMATION OF QUALITIES IN STUDENTS

¹U. A. QLICHEV, ²R. N. SUVANOV
Sirdaryo VXTXQTMOHM

ABSTRACT

Each of us has a unique answer to the question of how to teach students. The student must be smart, thoughtful, self-respecting and respectful of others. However, in our opinion, a modern student, first of all, should have the ability to ask non-standard questions and the ability to answer them appropriately. The non-standard arises on the basis of free thinking. As a result, innovation occurs.

Keywords: life experience, educational process, virtue, raising children

INTRODUCTION

Tarbiya biz uchun

yo hayot - yo mamot,

yo najot - yo halokat,

yo saodat – yo falokat masalasidir».

Abdulla Avloniy.

Fazilat soʻzi arabchadan olingan boʻlib, afzallik, ijobiy xislat, ezgu ish, yaxshi xulq, ustunlik maʼnolarini bildiradi.

Yoshlar tarbiyaga muhtojmi? Nahotki, tarbiyaga eʼtiborsizlik kimlardir halokatga uchratishi mumkin? Umuman, alloma bu fikri bilan farzand tarbiyasini nazarda tutdimi, avlod tarbiyasini yoxud millat tarbiyasi haqida gapirdimi? Har holda yosh vaqtdan bolaning «maslakini tuzatmak» zarurligini taʼkidlaganida A.Avloniy fikr tarbiyasini nazarda tutgan koʻrinadilar. Va, tabiiyki, bunday tarbiya markazida birgina bola emas, bir oilaning farzandlari emas, balki butun millat, butun xalq turadi. Tarbiyani millat qismatini hal etuvchi darajaga koʻtarishning boisi ham shunda.

Avlodni kim tarbiyalaydi, millat qaysi sinflarda tarbiya topadi, fikr qaysi kitoblar yordamida tarbiyalanadi? Bularning barchasi haqida kim qaygʻurishi kerak? Bu savolga tayyor javob bor: ota-ona, muallim, maktab, taʼlim vazirligi va oxir-oqibat davlat, jamiyat.

Misol tariqasida Sharqqa murojaat qilaylik. Sharqning eng ilgʻor mamlakatlaridan biri - Yaponiyada fuqaroni tarbiyalashning eng samarali va taʼsirchan usulidan foydalaniladi. Bunday tarbiyaning asosiy maskanisifatida maktab tanlangan. Chunki maktabda bola bilim olishdan tashqari shaxs sifatida ham shakllanadi.

Kunchiqar mamlakatda fuqaro tarbiyasi «axloqiy tarbiya» tizimidoirasida amalga oshiriladi. Rasmiy hujjatlarda «axloqiy tarbiya» tizimi quyidagicha nomlanadi: «xarakterni shakllantirishga yoʻnaltirilgan taʼlim», «davlat uchun maqbul axloqiy sifatlarni tarbiyalashga qaratilgan faoliyat», "fuqarolik axloqi asoslarini tarbiyalash». Aslida bu tizim millatni tarbiyalash tizimi vazifasini oʻtaydi. Undan qudratli mafkuraviy taʼsir vositasi sifatida ham foydalaniladi. Koʻpchilik olimlarning fikricha, aynan «axloqiy tarbiya» tizimi mamlakat iqtisodiy ravnaqining gʻoyaviy asosini tashkil qiladi. Chunki bu tizim ishlab chiqarishda maʼnaviy salohiyatdan unumli foydalanishga yoʻnaltirilgan. Mehnat yapon kishisi uchun axloqiy qadriyat sanaladi. Uning qadriyat darajasiga koʻtarilishida **axloqiy tarbiya** tizimining roli beqiyos. Gap shundaki, yapon kishisiga

maktabdayoq quyidagi g'oyalar singdiriladi: "Faqat tirishqoqlik va mehnat bilan muvaffaqiyatga erishish mumkin", "O'z ustingda tinimsiz ishla – shunda birovdan kam bo'lmaysan". Bu kabi g'oyalar ta'siridaulg'aygan yaponkishisi o'zining barcha harakatlarini quyidagimantiqqa bo'ysundiradi.

O'zbekiston tajribasi ko'tarilgan masalaning muhimligi O'zbekistonda ham bu borada amalga oshirilayotgan ishlarni tahlil qilishga undaydi. E'tibor berib qaraydigan bo'lsak, bizda **yoshlar tarbiyasi** haqida kam gapiriladi. Lekin bizda bu vazifa o'z holiga tashlab qo'yilgan emas. O'zbekistonda yoshlar tarbiyasi davlat siyosatining ustuvor sohasi bo'lib, asosan ikki yo'nalishda: Yangi tahrirdagi "Talim to'g'risidagi" qonun doirasida va 2019-yil 31-dekabrda "Uzluksiz ma'naviy ta'lim kontseptsiyasini tasdiqlash va amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" "GVM - 2020 yil 6 iyuldagi 1059-son Ta'lim fanlari o'qituvchilarining malakasini oshirish va ularning kasbiy vakolatlarini rivojlantirish jarayonining mazmunini takomillashtirish.

Ko'rinib turibdiki, bizda ham yoshlar tarbiyasini amalga oshiruvchi maskan sifatida maktab tanlangan. Chunki maktabda bola bilim olishdan tashqari shaxs sifatida ham shakllanadi. Demak, maorifga millatni tarbiyalashdek mas'uliyatli vazifayuklangan.

MAIN PART

Shu o'rinda Tarbiya fanini o'qitishdan ko'zlangan maqsad nima o'zi, degan savolga javob izlab ko'rish lozim. Asosiy maqsad – zamon talablariga mos insonni tarbiyalashdan iborat. Shunday ekan, yoshlarda qaysi sifatlarni shakllantirish evaziga mamlakatni yuksaltirish mumkinligi haqida jiddiy o'ylab ko'rish va **tarbiyani** ana shu asosda tashkil etish lozim. Buning uchun fuqaroning istalgan modeli haqida o'ylab ko'rish, komil inson qiyofasini yaratish zarur.

Xo'sh, qaysi g'oyalar davlatimizning taraqqiyoti, iqtisodiy ravnaqi va ma'naviy yuksalishiga turtki beradi? Biz yosh avlodga qaysi qadriyatlarni singdirishimiz kerak? Ularda qaysi sifatlarni tarbiyalamog'imiz darkor? Bunda, avvalo, har jihatdan faol insonni tarbiyalashga e'tibor qaratish, **tarbiya** vositasida shaxsning salohiyatini maksimal darajada yuzaga chiqarishga erishish, har bir bolaning iqtidorini rivojlantirishga urg'u berish zarur. Buning uchun inson passiv ijrochilikdan emas, balki faol tashabbuskorlikdan ko'proq manfaatdor ekanligiga ishonitirish kerak. O'quv jarayonida buvazifani halqilish uchun ta'lim jarayonini –yodlashdanxalos qilish va uni muammolarni hal qilishga yo'naltirish zarur. Shaxsning ijodiy fikrlashini rivojlantirish ham aynan shu maqsadlarga xizmat qiladi. **tarbiyani** tashkil qilishda nazariy fikrlarga amaliy shakllar berish, bilimlarni harakatlarga aylantirish muhim sanaladi. Buning uchun pragmatik fikrlaydigan shaxsni tarbiyalash muhim ahamiyat kasbetadi.

CONCLUSION

Yoshlarda mehnatga ishtiyoq uyg'otish, tirishqoq va serg'ayrat shaxsni tarbiyalash, shaxsni o'zi ustida qunt bilan ishlashga o'rgatish, unda o'ziga ishonchni qaror toptirishdan ham manfaatdormiz. Shuningdek, milliy g'ururi baland, mas'uliyat va burch hissiga ega, intizomli, demokratiyani hayot tarziga aylantirgan, kelajagi o'z qo'lida ekaniga ishongan mustaqil shaxsni tarbiyalashga ustuvor ahamiyat berish zarur. Bu sohada amalga oshiriladigan ishlar o'zining samarasini berishi shubhasiz.

REFERENCES

1. Abdulla Avloniy. Turkiy Guliston yoxud axloq. www.ziyouz.com kutubxonasi.
2. Quronov M. Milliy tarbiya. - T., "Ma'naviyat", 2007, 238-6.
3. Muxsieva A.Sh. Oilada milliy tarbiya jarayonining metodik asoslari. Pedagogika fan. nom. diss. – T.: 2005.

4. A.Qodirov va boshqalar. Baxtli bola ma'naviyati. "Muharrir", T.:2018.
5. A.Qodirov va boshqalar. Fazilatli avlod. "Muharrir", T.: 2018.